

область видової семи інтенціонала похідного значення алюзивного антропоніма [Никитин 1983, с. 39]. Ілюстрацією може слугувати таке речення: *Cancer woman is the zodiac's Cinderella* (The Daily Beast, 2011, June 25). Автор використовує алюзивний антропонім *Cinderella* в метафоричній функції. Спільність ознак, на основі яких відбувається метафоризація, складає імплікаціонал вихідного значення. Інтенціонал – це дівчина, до імплікаціоналу входять такі поняття як “запущений”, “занедбаний”. У процесі метафоризації та взаємодії концептів *Woman* і *Cinderella* відбувається перебудова у структурі значенні вихідного алюзивного імені, що приводить до появи похідного метафоричного значення, в якому інтенціонал прирівнюється “занедбана жінка”.

Таким чином, використання алюзивних антропонімів поза прямої референції, тобто під час метафоричного переносу, дозволяє мовцю 1) сформулювати новий концепт у свідомості читачів за допомогою вже відомого концепту антропоніма; 2) виразити логічну та емоційну оцінку об'єкта за допомогою алюзивного антропоніма, який укріплений у даному лінгвокультурному суспільстві.

Перспективним напрямком вбачаємо визначення ролі контексту в реалізації алюзивного значення антропонімів.

Література

- Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс / Н. Д. Арутюнова // Теория метафоры: Сборник: пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. / Вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой. – М.: Прогресс, 1990. – С. 5-32. Блинова Ю. А. Прецедентные имена собственные в немецком газетном дискурсе: автореф. дис... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Геранские языки» / Ю. А. Блинова. – Самарский государственный педагогический ун-т. – Самара, 2007. – 22 с. Блох М. Я. Имена личные в парадигматике, синтагматике и прагматике / М. Я. Блох, Т. Н. Семенова. – М.: Готика, 2001. – 196 с. Воякина Е. Ю. Ономастическая метафора в ономастическом дискурсе: автореф. дис... канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / Е. Ю. Воякина. – М., 2011. – 24 с. Воякина Е. Ю. Особенности ономастической метафоры экономического дискурса / Е. Ю. Воякина // Вестник Челябинского гос. ун-та. Филология. Искусствоведение. Вып. 39. – Челябинск: ЧелГУ, 2009. – № 43 (181). – С. 35-39. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем: Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. А. Н. Баранова / Дж. Лакофф, М. Джонсон. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 256 с. Никитин М. В. Лексическое значение слова (структура и комбинаторика) / М. В. Никитин. – М.: Высшая школа, 1983. – 127 с. Склярёвская Г. Н. Метафора в системе языка / С. Г. Склярёвская [отв. ред. Д. Н. Шмелёв]. – СПб.: Наука, 1993. – 152 с.

УДК 81' 373.7=133.1

КАЙКА Н.Є.

(Донецький національний університет)

РОСІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ КІНЕСИЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЕКВІВАЛЕНТИ ІЗ СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

У статті аналізуються міжмовні фразеологічні еквіваленти кінесичної фразеосемантичної групи. Визначено питому вагу російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів із соматичним компонентом у загальному російсько-французькому фразеологічному фонді. Доведено ефективність пошуків міжмовної фразеологічної спільності в означеній фразеосемантичній групі.

Ключові слова: міжмовні фразеологічні еквіваленти, кінесична фразеосемантична група, соматичний компонент, загальний російсько-французький фразеологічний фонд.

Кайка Н.Е. Русско-французские кинесические фразеологические эквиваленты с соматическим компонентом. В статье анализируются межъязыковые фразеологические эквиваленты кинесической фразеосемантической группы. Определен удельный вес русско-французских кинесических фразеологических эквивалентов с соматическим компонентом в общем русско-французском фразеологическом фонде. Доказана эффективность поисков межъязыковой фразеологической общности в указанной фразеосемантической группе.

Ключевые слова: межъязыковые фразеологические эквиваленты, кинесическая фразеосемантическая группа, соматичний компонент, общий русско-французский фразеологический фонд.

Kaika N. Russian-French kinesic phraseological equivalents with somatic component. Interlanguage phraseological equivalents of a kinesic phraseological and semantic group are under analyses. Russian-French kinesic phraseological equivalents with somatic component specific volume in common Russian-French phraseological fund is established. The search efficiency of interlanguage phraseological community in the named phraseological and semantic group is proved.

Key words: interlanguage phraseological equivalents, kinesic phraseological and semantic group, somatic component, common Russian-French phraseological fund.

Сучасне мовознавство розвивається в антропоцентричному напрямі, вивчаючи зв'язок мови із мисленням людини, її емоційним світом, загальнолюдськими та національно-культурними цінностями [Космеда 2001, с. 7]. Принцип антропометричності фразеологічного

фонду мови й антропоморфізм аналогізації предметного світу у свідомості людини зумовлюють особливу значущість у номінаційних процесах знаків частини людського тіла – соматизмів [Селіванова 2004, с. 83]. Саме тілесність, чи не єдине *apriori* існування людини у світі, слугує спрямовувальною силою дії ще до того, як людина стикається із соціально значущими маркерами (цінностями, мовленням, культурними символами), що традиційно спрямовують дію [Кравченко 2007, с. 4].

„Мовою тіла” є кінесика. Отже, кінесичні фразеологізми тісно пов’язані із соматичним кодом культури. Проблеми співвідношення різних культурних кодів, вербальних і невербальних знаків, специфіки відображення невербальних елементів вербальними засобами, особливості семантичної структури вербальних номінацій невербальних елементів зумовлюють **актуальність дослідження**.

Постановка проблеми. Існує певний корпус досліджень, присвячених невербальним особливостям комунікації (А.Хілл, Б.Успенський, Г.Колшанський, І. Горелов, Г.Уайнрайт, Ю.Фаст, Р.Бердвістел, А.Піз та ін.), окремим питанням кінесичної фразеології (С.Григор’єва, М.Григор’єв, А.Козиренко, Г.Крейдлін, Т.Черданцева). Останнім часом у вітчизняному мовознавстві з’явилися наукові роботи з проблем використання лексики на позначення паравербальних дій у семантичному і функціональному аспектах (В.В.Ганєчко), вербальних та невербальних засобів актуалізації емоційного стану в художньому дискурсі (Н.П.Киселюк) тощо. Водночас суттєво недостатніми є порівняльні та зіставні наукові дослідження, спрямовані на вивчення специфіки фразеологізмів із невербальним комунікативним фоном. На тлі невеликої кількості робіт, присвячених питанням взаємодії невербальних та вербальних компонентів комунікації в англійському дискурсі (Г.І.Барташева, Л.В.Солошук), семантико-структурним аспектам аналізу німецької кінесичної фразеології (О.В.Харчук), проблемам польської кінематичної фразеології на позначення емоцій (О.Г.Лозинська), відображенню невербальних засобів спілкування у болгарській фразеології (Л.Є. Петровська) відсутні дослідження міжмовних фразеологічних еквівалентів, в тому числі російсько-французьких фразеологічних еквівалентів (РФФЕ), із невербальним комунікативним фоном. Питання про наявність спільного російсько-французького фразеологічного фонду таких мовних одиниць взагалі не ставилось. Російсько-французькі кінесичні фразеологічні еквіваленти із соматичним компонентом (РФКФЕСК) ще не були предметом окремого наукового дослідження.

Мета дослідження – виявити російсько-французькі кінесичні фразеологічні еквіваленти із соматичним компонентом, визначити їх питому вагу у загальному російсько-французькому фразеологічному фонді, обґрунтувати наявність російсько-французького фразеологічного фонду зі спільним невербальним комунікативним фоном.

Об’єкт дослідження - російсько-французькі фразеологічні еквіваленти.

Предмет дослідження російсько-французькі кінесичні фразеологічні еквіваленти із соматичним компонентом

Матеріалом дослідження є фразеологічний корпус «Словаря русско-французских фразеологических эквивалентов» Н.Є.Каіки, Л.П.Кофанової, що містить близько 16000 російських фразеологізмів та більше 23000 французьких фразеологізмів [Каіка, Кофанова 2005].

Те, що ”проекція кінеми у мову найчастіше є фразеологізмом, пояснюється тим, що за своєю природою невербальна одиниця як фразеологізоване явище у невербальній мові і мовний фразеологізм мають семіотичну спорідненість” [Петровська 2006, с.7].

Фразеологізми із соматичним компонентом складають близько 30% фразеологічного фонду будь-якої мови [Вайнтрауб 1975, с.162].

За нашими підрахунками, соматичні фразеологізми складають близько 10% загального фонду російсько-французьких фразеологічних еквівалентів (РФФЕ) [Каіка, 2009].

Отже, 1/3 соматичного фразеологічного фонду російської і французької мови (припускаємо, будь-якої мови європейського ареалу) складають міжмовні фразеологічні еквіваленти, що, безумовно, підтверджує універсальність соматичного коду культури.

„Соматизми є репрезентантами партонімічних відношень суперконцепту ЛЮДИНА через усвідомлення функціональної окремоті частин фізичного тіла людини та його найвно-анатомічну картину, відображену в мові” [Селіванова 2004, с. 83]. Дослідження окремих функцій соматичних об’єктів і засобів вербального і невербального вираження функцій та їх

значень привертають увагу учених. Так, П.М. Аркадьєв, Г.Є. Крейдлін є авторами колективного проекту „Частини тіла в російській мові і російській культурі”, основною метою якого є опис фрагмента наївної картини світу, що відображає людське тіло і різноманітні явища тілесності крізь призму двох основних семіотичних комунікативних кодів - російської мови і російської мови тіла. Учені намагаються з'ясувати, як тіло представлено у цих кодах, і одночасно порівняти їх виразні можливості [Аркадьєв, Крейдлін 2011].

Взаємозв'язок соматичної і кінесичної систем відбивається у природній мові, в тому числі у фразології. Кінесична сема міститься насамперед в іменниках-соматизмах та соматичних дієсловах. Так, наприклад, в англійській мові, найбільш частотними соматизмами та соматичними дієсловами, за даними Л.В. Солощук, є: *hand, arm, finger, shoulder, fist, thumb, head; to finger, to thumb, etc.*, а також іменник *gesture* та іменник, що називає результат дії, *shrug* [Солощук 2009, с. 22]. Виокремлений корпус фразеологічних одиниць (ФО) із кінесичним компонентом у німецькій мові містить, за даними О.В. Харчук, 1750 одиниць [Харчук 2006, с. 3].

Аналіз російських і французьких соматичних лексем у складі РФФЕ свідчить про те, що за ступенем убування кількості РФФЕ із відповідними соматизмами стрижневі компоненти розподіляються так: I – *рука - main, bras*; II – *глаз (-а) – oeil, yeux*; III – *голова - tête*; IV – *сердце – coeur*; V – *нога - pied, jambe*; VI – *кровь - sang*; VII – *язык - langue*; VIII – *нос – nez*; IX – *ухо – oreille*; X – *палец - doight*; XI – *зуб – dent*; XII – *рот - bouche*; XIII – *волос – cheveu*; XIV – *шея – cou*; XV – *лоб – front* [Каїка 2009, с. 429].

Зіставлення російських і французьких соматичних ФО показало, що у творенні російських фразеологізмів беруть участь близько 40 соматичних лексем, у творенні французьких фразеологізмів - більше 100. Фразеологічна активність (ФА) багатьох російських соматичних лексем також істотно відрізняється від ФА відповідних французьких лексем. Так, наприклад, такі лексичні соматизми, як «селезінка», «сечовий міхур», «сідниця», «поперек», «жіночі груди», «зад» у російській фразеології або взагалі не використовуються, або є фразеологічно пасивними, тоді як їх французькі відповідники не лише сягають нижнього порогу ФА (*rate, vessie, fesse*), але мають середню ФА (*reins, sein*) і навіть високу (*cul* - 50) [Каїка 2009, с. 428].

У соматичній фразеології є велика кількість кінесичних ФО. Безперечно, як вербальні мови відрізняються за генетичними, типологічними та іншими класифікаційними ознаками, так і невербальна мова однієї нації відрізняється від невербальної мови іншої. Певний жест може бути загальноновизнаним і мати чітку інтерпретацію у межах однієї культури, а у межах іншої культури він може не мати ніякого позначення, або мати абсолютно протилежне значення [Піз 2012, с. 6]. Проте через певні фактори у вербальній та у невербальній мові спостерігається спільне, універсальне. Наприклад, споконвіку відкрита долоня асоціювалася із щирістю, чесністю, відданістю і довірливістю. Клятви зазвичай даються із долонею на серці; коли свідчать у суді, піднімають руку із відкритою долонею, Біблію тримають у лівій руці, а права рука піднята вгору так, щоб її бачили члени суду. Вербалізований жест наявний у мовах європейського ареалу. Наприклад, ФО на позначення щирості, відкритості є у фразеології російської, французької, англійської мов. Пор.: *положа руку на сердце (рос.); la main sur le coeur (фран.), lay one's hand on (upon) one's heart (англ.)*.

Аналіз виявленого загального фонду російсько-французьких фразеологічних еквівалентів – близько 16000 російських фразеологізмів та більше 23000 відповідних французьких фразеологізмів [Каїка, Кофанова 2005] – дозволив виявити 950 російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів, що складає 6% загального російсько-французького фразеологічного фонду. Понад 60% загального фонду російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів складають фразеологічні кореляти із соматичним компонентом.

Широкий спектр соматизмів як репрезентантів партонімічних відношень суперконцепту "людина" представлений у кінесичних фразеологічних еквівалентах російської і французької мов. Пор.: *голова – tête - хвататься / схватиться за голову. – 1. se prendre la tête à deux mains; лицо – visage - плюнуть / плевать в лицо кому-л. – 1. cracher à qn au visage; 2. cracher à la face de qn; лоб – front - на лбу (на лице) написано что-л. у кого-л.: у него это на лбу (на лице) написано. – 1. cela est écrit sur son front; 2. cela se lit sur son front; 3. on le lit sur son visage; бровь – sourcil - нахмурить брови - froncer les sourcils; глаз - oeil, yeux - делать / сделать большие*

(круглі) *глаза*. *выражать / выразить крайнее удивление, недоумение*. – 1. *ouvrir de grands yeux*; 2. *ouvrir des yeux ronds*; **ресниці - cils** - *хлопать ресницами - battre des cils*; **щека – joue** - *надувать щеку - enfler les joues*; **нос - nez** - *воротить нос от кого-л., от чего-л.* – *tordre le nez de qch, de qn.*; **рот - bouche** – *с открытым ртом*. – 1. [*écouter, regarder qn, qch*] *la bouche ouverte*; 2. [*écouter, regarder, rester, être*] *bouche bée*; **зуб - dent** - *стиснуть зубы; стиснув зубы*. – 1. *serrer les dents*; 2. *les dents serrées*; **губы - lippe** - *надуть / надувать губы*. – 1. *faire la lippe*; 2. *faire une grosse lippe*; **язык – langue** - *показывать / показать язык кому-л.* – *tirer la langue à qn.*; **горло – gorge** - *взять / брать за горло кого-л.* – *prendre qn à la gorge*; **ухо – oreille** - *надрать уши кому-л.; отодрать за уши кого-л.* – 1. *tirer (frotter) (secouer) (frictionner) les oreilles à qn*; 2. *chauffer les oreilles à qn.*; **шея - cou** - *дать по шее кому-л.* - 1. *casser le cou a qn*; 2. *donner une claque a qn*; 3. *donner une taloche a qn (a un enfant)*; **волосы - cheveux** - *рвать на себе волосы – s'arracher les cheveux*; **рука - main, bras** – *разводить / развести руками*. – *écarter les bras*; **плечо(-и) - épaules** – *пожимать/пожать плечами*. – 1. *hausser les épaules*; 2. *lever les épaules*; **палец - doigt** - *показывать пальцем на кого-л.; тыкать пальцем на кого-л.* – *montrer qn au*; **нога - pied, jambe** – *ноги подкосились у кого-л.: у меня ноги подкосились. кто-л. потерял ориентацию, равновесие, не устоял на ногах от сильного внезапного потрясения*. – *les jambes m'ont manqué*; **сердце - coeur** - *сердце щемит (сжимается) у кого-л.: у меня сердце щемит (сжимается)*. – 1. *avoir le cœur serré: j'ai le cœur serré*; 2. *mon cœur se serre*; **спина – dos** - *поворачиваться/вернуться поворотиться спиной к кому-л., к чему-л.* – *tourner le dos à qn, à qch*; **ягодица (зад - фамільярне уживання соматизму ягодица)** - *дать пинок в зад кому-л. груб., прост.* - **botter le derrière à qn; 2. botter les fesses à qn; 3. botter le cul à qn.**

У процесі комунікації можемо спостерігати поєднання вербального і невербального кодів. Наприклад, уживання у мовленні російських і французьких ФО *сыт по горло кто-л. чем-л.: я этим сыт по горло!* – 1. *en avoir jusqu'au menton: j'en ai jusqu'au menton*; 2. *en avoir plein le dos: j'en ai plein le dos*; 3. *en avoir par-dessus la tête: j'en ai par-dessus la tête*; 4. *en avoir soupiré: j'en ai soupiré*; 5. *en avoir ras le bol: j'en ai ras le bol* або, скажімо, *фо визукового туну я тебе покажу!* – 1. *je t'en ferai voir des dures!* 2. *je t'en ferai voir de toutes les couleurs!* 3. *tu verra de quel bois je te chauffe!* 4. *je t'apprendrai à vivre!* 5. *tu vas voir!* 6. *on se retrouvera!* може супроводжуватись характерним жестом.

За ступенем ФА соматизмів-корелятивів РФФЕ і пов'язаної із нею активністю значущих кінем найбільша кількість фразеологічних корелятивів виявляється у групах російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів із соматизмами *рука - main, bras, глаз (-a) - oeil, yeux*, найменша – у групах російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів із соматизмами *ухо – oreille, шея – cou, волос – cheveu*.

У фонді РФКФЕ є багато мімічних РФФЕ на позначення мімічних ознак різних емоційних станів із соматизмами *лицо, глаз (-a) – oeil*. Лице відіграє вельми важливу роль у процесах комунікації, постає джерелом інформації, що зафіксовано у семантиці кінесичних РФФЕ, напр., *на лбу (на лице) написано что-л. у кого-л.: у него это на лбу (на лице) написано.* – 1. *cela est écrit sur son front*; 2. *cela se lit sur son front*; 3. *on le lit sur son visage*.

Певні мімічні рухи свідомо не контролюються. Саме сигнали несвідомого є невербальним фоном виникнення таких фразеологічних пар: *измениться в лице.* – 1. *changer de visage*; 2. *changer de face*; 3. *changer de couleur*; *вытянулось лицо у кого-л.: у него вытянулось лицо.* – (*avoir*) *la mine allongée (longue) de qch: il en a eu la mine allongée (longue)*.

Проте наявні РФФЕ зі значенням відсутності мімічних рухів, що свідчить про певний емоційний стан людини (здебільшого негативний). Пор.: *ни один мускул не дрогнул.* – 1. *pas un seul muscle n'a frémi*; 2. *pas un muscle n'a bougé*; *каменное лицо. 1. неподвижное, безжизненное лицо. 2. tête (f) de bois; с ледяным лицом. – avec un air de glace; даже [u] бровью не вести (не повести): он даже [u] бровью не ведёт (не повёл).* – 1. *ne pas remuer un cil: il ne remue pas (il n'a pas remué) un cil*; 2. *ne pas sourciller: il n'a pas sourcillé*; 3. *ne pas tiquer: il n'a pas tiqué*. Постає питання, чи можна відносити такі одиниці до складу кінесичних фразеологізмів? Вважаємо, так, адже мімічні ознаки диференціюються за наявністю рухів тіла. Отже, у праоснові таких ФО є прихована кінема. За її наявністю виокремлюються бінарні опозиції у мові, Пор.: *живое лицо. – visage (m) très vivant. - каменное лицо. – tête (f) de bois.*

РФКФЕ, пов'язані із кінемою „контакт очима”, звичайно, містять соматизми *глаз (-a) – oeil: глаза разбегаются / разбежались у кого-л.: у меня глаза разбегаются / разбежались* – 1.

*On ne sait plus où donner le regard; 2. On a (On a eu) l'embarras de choix: J'ai (J'ai eu) l'embarras de choix; глаз не сводить с кого-л. – couvrir qn des yeux; глаза на лоб лезут / полезли у кого-л.: у него глаза на лоб лезут (лезли) – 1. Les yeux lui sortent (sont sortis) de la tête; 2. Il reste (est resté) tout baba; 3. Il en reste (en est resté) comme deux ronds de flan. Різні емоційні стани людини зафіксовано у семантиці кінесичних РФКФЕ із соматизмом *глаз (-a) - oeil, yeux*. Напр.: радість – [чы-л.] *глаза загорелись от радости. – ses yeux se sont allumés de joie*; страх – у страха глаза велики. – 1. *la peur a de grands yeux; 2. la peur grossit les objets*; страдание – тусклий взгляд – *oeil (m) vitreux*.*

РФКФЕ, пов'язані із кінемою „постава тіла”, демонструють передусім наявність соматизмів голова, нога (партонім соматизму нога – коліно): *с высоко поднятой головой – 1. Le front haut; 2. La tête haute; 3. La tête levée; поникнуть головой. – 1. baisser la tête; 2. abaisser (abattre) son front; ноги подкосились у кого-л.: у меня ноги подкосились. – les jambes m'ont manqué; на коленях [перед кем-л.] – aux genoux (de qn)*.

РФКФЕ із кінемою „жест” демонструють велику кількість РФКФЕ із соматизмом рука. Це РФКФЕ, пов'язані із етикетними кінемами (*пожатъ руку кому-л. – serrer la main à qn.; подавать / подать руку кому-л. – 1. Donner la main à qn; 2. Tendre la main à qn.; помахать рукой [на прощание] – faire au revoir de la main; снимать/снять шляпу перед кем-л.: снимаю шляпу [перед кем-л.]! – 1. Tirer son chapeau à qn; 2. Mettre chapeau bas devant qn; 3. chapeau bas!*), із дейктичними жестама (*показывать пальцем на кого-л.; тыкать пальцем на кого-л. – montrer qn au doigt*), жестама задоволення (*пальчики облизывать: пальчики оближешь. так вкусно, очень вкусно. [о чем-л. очень вкусно] – 1. s'en lécher les doigts: bon à s'en lécher les doigts; 2. c'est bon à s'en lécher les doigts.*),

потирать руки – se froter les mains тощо.

Виявляються також поодинокі приклади фамільярних РФКФЕ на позначення відповідного грубого жесту. Напр., ряд міжмовних фразеологічних синонімів: *показать фигу кому-л.; показать кукиш кому-л.; показать шиш кому-л. прост. – 1. faire la figue à qn; 2. faire la nique à qn*.

РФКФЕ із кінемою „постава тіла” здебільшого пов'язані із соматизмами *голова - tête; нога - pied, jambe*. Напр.: *с высоко поднятой головой. – 1. le front haut; 2. la tête haute; 3. la tête levée; ноги подкосились у кого-л.: у меня ноги подкосились. – les jambes m'ont manqué*.

У РФКФЕ, пов'язаних із кінемою „хода”, звичайно, фразеологічно активним є соматизм „нога”: *едва (еле) ноги носят кого-л.: его едва (еле) ноги носят – 1. Tenir à peine sur ses jambes: Il tient à peine sur ses jambes; 2. Ne pas (Ne plus) tenir debout: Il ne tient pas debout; 3. Ses jambes le portent à peine; переваливаться с ноги на ногу [как утка]. – 1. verser son poids d'une jambe sur l'autre; 2. se dandiner comme un canard*.

Висновки. Міжмовна спільність фразеологізмів у групі російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів із соматичним компонентом виявляється достатньо яскраво, не дивлячись на приналежність мов, що зіставляються, до різних мовних систем. Зіставний аналіз російської і французької фразеології демонструє наявність загального російсько-французького фразеологічного фонду зі спільним невербальним фоном (950 російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів), 60% якого складають російсько-французькі кінесичні фразеологічні еквіваленти із соматичним компонентом

Перспективами подальших досліджень є виявлення лексико-семантичних і функціонально-стилістичних особливостей російсько-французьких кінесичних фразеологічних еквівалентів із соматичним компонентом, з'ясування специфіки взаємодії невербальних кінесичних компонентів комунікації із вербальними у сучасному франкомовному дискурсі.

Література

Аркадьев П. М. Части тела и их функции (по данным русского языка и русского языка тела) / П. М. Аркадьев, Г. Е. Крейдлин // Слово и язык. Сборник статей к восьмидесятилетию академика Ю. Д. Апресяна М., «Языки славянских культур», 2011. – Режим доступу: <http://www.ruslang.ru>. Вайнтрауб Р.М. Опыт сопоставления соматической фразеологии в славянских языках (к вопросу о сравнительном изучении славянской фразеологии) / Р.М. Вайнтрауб // Труды Самаркандского ун-та им.А.Навои. – Нов.серия. – Вып.288. – Вопросы фразеологии. – IX. – 1975. – С. 157-162. Каика Н.Е. Межъязыковые фразеологические эквиваленты с соматическим компонентом (на материале русского и французского языков) / Н.Е. Каика // Ученые записки Таврического национального университета им.В.И.Вернадского. – Т. 22(61). – № 2. – Серия «Филология. Социальные коммуникации» – Симферополь, 2009. – С. 427-432. Каика Н.Е. Словарь русско-французских фразеологических эквивалентов = Le Dictionnaire des Equivalents phraséologiques russes-français: [16000 русских фразеологизмов и более 23000 французских фразеологических эквивалентов] / Каика Н.Е., Кофанова Л.П. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 548с.

Космеда Т.А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: засоби вираження категорії оцінки в українській та російській мовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: спец.: 10.02.01 – українська мова, 10.02.02 – російська мова/ Космеда Тетяна Анатоліївна; Харківський державний педагогічний університет імені Г.Сковороди, Харків, 2001. – 34 с.

Кравченко О.М. Тілесна дія як предмет онтології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: „спец.: 09.00.01 – „онтологія, гносеологія, феноменологія” /Кравченко Ольга Миколаївна; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2007. – 13 с.

Петровська Л.С. Відображення невербальних засобів спілкування у болгарській фразеології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: „спец.: 10.02.03 – „слов’янські мови” /Петровська Леся Євгенівна; Інститут української мови НАН України. – Київ, 2006. – 20 с.

Пиз А. Язык телодвижений /Аллан Пиз, Барбара Пиз [пер. с англ. Т.Новикова]. – М.: ЭКСМО, 2012. – 464с.

Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психологнітивний та етнокультурний аспекти):[монографія] /О.О. Селіванова. – К.-Черкаси: Брама.ю 2004. – 276 с.

Солощук Л.В. Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації у сучасному англійському дискурсі: автореф. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: спец.: 10.02.04 – германські мови /Людмила Василівна Солощук; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2009. – 42 с.

Харчук О.В. Фразеологічні одиниці з кінесичним компонентом у сучасній німецькій мові: семантико-структурний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.: 10.02.04 – германські мови /Оксана Вікторівна Харчук; Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2006. – 19 с.

УДК: 811.111'37

КЛИМЕНКО О.Л.

(Запорізький національний університет)

ДЕРИВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗООНІМІВ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено систематизації англійських інновацій, створених на базі зоонімів. Проаналізовано основні репрезентативні групи неологізмів залежно від їх участі в дериваційних процесах в сучасній англійській мові.

Ключові слова: інновація, деривація, зоонім.

Клименко О.Л. *Деривационный потенциал зоонимов в современном английском языке.* Стаття посвящена систематизации англоязычных инноваций, образованных на базе зоонимов. Проанализированы основные репрезентативные группы неологизмов в современном английском языке.

Ключевые слова: инновация, деривация, зооним.

Klymenko O.L. *Derivative Potential of Zoonims in Modern English.* The article is devoted to the systematization of new-created English words derived from zoonims. The study reveals the main groups of the neologisms depending on their derivation activity in Modern English.

Key words: innovation, derivation, zoonim.

Асоціації та зв'язки з навколишнім світом, які сприяють появі неологізмів, різноманітні. Участь в утворенні нових номінацій беруть слова з різних сфер – медицини, техніки, економіки, природи, військової справи, спорту, суспільно-політичного життя. Ці слова утворюють певні асоціативні поля. Асоціативне поле “світ тварин”, на нашу думку, представлено найколеритнішими назвами. Крім того, номінації тварин виявляють в сучасній англійській мові значну словотворчу та фразотворчу активність і потребують комплексного аналізу. Тому вважаємо актуальним дослідження, **об’єктом** якого виступають зооніми як вихідні одиниці неонімацій, а **предметом** їх дериваційні можливості.

Ми ставимо за **мету** систематизувати шляхи та способи утворення неологізмів англійської мови на базі зоонімів. Процес реалізації поставленої мети передбачає виконання конкретних **завдань**: виявити кореляцію мовних інновацій з екстралінгвальними факторами та культурологічною інформацією, дослідити репрезентативні групи неонімацій, створених на базі зоонімів, проаналізувати основні способи і засоби їх утворення.

Наша вибірка представлена трьома видами інновацій, що враховують спосіб їх творення: семантична, лексична та фраземна деривація.

Перша група включає семантичні неологізми, нові метафоричні значення яких входять у семантичну структуру конвенціональних лексичних одиниць. Так, нові значення лексичних одиниць – назв тварин в лексиконі сфери економіки та бізнес концентруються навколо сфер, пов’язаних з фінансами, з поглинанням інших компаній. Наприклад, слово *shark* має негативну конотацію: позначає людину, або компанію, яка прагне захопити комерційне підприємство, часто за допомогою неетичних та нелегальних методів. Слово *elephants* почало вживатися у значенні “великі інституціональні інвестори (взаємні фонди, пенсійні фонди, банки, страхові компанії)”. Слово *porcupine* позначає тактику захисту “дикобраз”: будь-який договір компанії з клієнтами, постачальниками, кредиторами, який ускладнює інтеграцію бізнесу компанії-загарбника з підприємством, яке є об’єктом поглинення. З назвами тварин пов’язані і